

Gânduri la o aniversare

Ce repede trece timpul. Revăd cu ochii minții prima întâlnire cu Prof. Horia Hulubei, acum 66 ani cu prilejul vizitei la Universitatea Babeș-Bolyai, Laboratorul de Corp Solid (prof. Ioan Ursu). Am avut onoarea de a-l reîntâlni și în anii următori atât la Cluj-Napoca precum și la București.

Am rămas impresionat de modul de adresare, nouă, pe atunci tineri, de povețele primite. Aflând că am conducător de doctorat pe Prof. Alexandru Cisman, coleg de liceu în anii premergători ai primului război mondial, ne-a relatat fapte și întâmplări, din lumea ieșeană. De altfel Acad. Horia Hulubei, în acea perioadă președinte al Secției de Matematică-Fizică a Academiei Române a propus în anul 1963 alegerea ca membrii corespondenți ai Academiei Române a profesorilor Alexandru Cișman și Ioan Ursu.

Facultatea de Fizică a Universității Babeș-Bolyai deținea o colecție importantă a revistelor *Compte Rendue* și *Journal de Physique*. Deși domeniul meu de cercetare era diferit de fizica nucleară, răsfoind aceste reviste am rămas impresionat de realizările sale științifice. Revăd articolele publicate privind descoperirea elementelor 87[1] și 85[2], propunând pentru primul denumirea de moldavium, cu simbolul MI (azi cunoscut ca Francium). Rămân memorabile realizările sale în studiul efectului Compton sau cele realizate în colaborare cu Yvette Cauchois, precum spectrometrul Cauchois-Hulubei. Vedeam în Horia Hulubei, un mare savant și totuși atât de apropiat de tineri. A fost iubit și apreciat de cei din jur atât în timpul șederii în Franța precum și în România. Prietenia arătată de Yvette Cauchois a mers până la dorința acesteia de a fi înmormântată la mănăstirea Bârsana, în România, țară pe care Horia Hulubei o iubea atât de mult.

Dragostea față de patria sa se manifestă și prin reintoarcerea în țară în anul 1939, deși avea un drum deschis spre multe realizări în Franța. Și amintirea lui a rămas și în această țară. Dr. Sorin Chiuzaian, director tehnic la Laboratoire de Chimie Physique-Matiere et Rayonnement, Université Pierre et Marie Curie, fost student, mi-a solicitat informații despre Yvette Cauchois și Horia Hulubei, în scopul elaborării unei monografii a laboratorului.

Reîntors în țară, pune multă pasiune în dezvoltarea unor direcții de cercetare științifică, implicându-se totodată în a crea o infrastructură de cercetare care să asigure un viitor tinerilor cercetători din domeniul fizicii. Și a realizat lucruri impresionante. Sărbătorim azi 66 de ani de la înființarea Institutului de Fizică Atomică, cu importante consecințe și pentru fizica clujeană. Astfel, Secția de Fizică din cadrul Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, în anul 1956 devine filială a Institutului de Fizică Atomică București. Și realizările obținute de cercetătorii acestei filiale nu se lasă mult așteptate. Reamintim doar tehnologia de obținere a apei grele (Acad. Marius Peculea).

Aniversarea a 125 de ani de la nașterea Acad. Horia Hulubei se constituie un eveniment important în lumea științei din țara noastră, un prilej de a comemora înfăptuirile unui mare om de știință atât profesionale precum și în crearea unui climat propice de muncă pentru cercetarea științifică. Va rămâne în memoria noastră precum și a generațiilor ce ne vor urma drept o personalitate de excepție dedicată dezvoltării științei din România.

[1] H. Hulubei *C.Rend.Acad.Sci.* 202, 1927 (1936)

[2] H. Hulubei, Y. Cauchois *C.Rend.Acad.Sci* 209, 39 (1939)